

E-COMMERCE ON SHABBAT

תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף נח עמוד א

נושא שכר אינו משלם. רמי ליה רב יוסף בר חמא לרבה; תנן: נושא שכר אינו משלם, ורמינהו: השוכר את הפועל לשמור את הפרה, לשמור את התינוק, לשמור את הזרעים - אין נותנים לו שכר שבת, לפיכך אין אחריות שבת עליו. היה שכיר שבת, שכיר חדש, שכיר שנה, שכיר שבוע - נותנין לו שכר שבת, לפיכך אחריות שבת עליו. מאי לאו - לשלם! - לא, להפסיד שכרו. - אי הכי, רישא דקתני אין אחריות שבת עליו - הכי נמי דלהפסיד שכרו? ומי אית ליה שכר שבת, והא קתני אין נותנין לו שכר שבת! אשתיק. - אמר ליה: מידי שמיע לך בהא? - אמר ליה, הכי אמר רב ששת: בשקנו מידו. וכן אמר רבי יוחנן: בשקנו מידו.

רמב"ם הלכות שבת פרק ו

הלכה כה השוכר את הפועל לשמור לו את הפרה ואת התינוק לא יתן לו שכרו של שבת, לפיכך אין אחריות שבת עליו, ואם היה השכיר שכיר שבת או שכיר שנה נותן לו שכרו משלם לפיכך אחריות שבת עליו, ולא יאמר לו תן לי שכרי של שבת אלא אומר לו תן לי שכרי של שנה או של עשרה ימים.

שו"ע או"ח סי' ש"ו סע' ד'

השוכר את הפועל לשמור זרעים או דבר אחר אינו נותן לו שכר שבת לפיכך אין אחריות שבת עליו היה שכיר שבת שכיר חודש שכיר שנה שכיר שבוע נותן לו שכר שבת לפיכך אחריות שבת עליו ולא יאמר תן לי של שבת אלא אומר תן לי שכר השבוע או החודש (ואם שכרו לחודש והתנה לשלם לו כל יום כך וכך מקרי שכיר יום) (ר"ן סוף פרק אף על פי), או יאמר לו תן לי שכר עשרה ימים:

מגן אברהם סימן שו

ס"ק ז' ונ"ל דה"ה המלוים בריבית צריכים להלות בענין שאם יפרע באמצע שבוע יפרע מכל השבוע כולה או לא יפרעו כלל ולא יחשוב לימים דהא אפי' גבי מורד דקנסוהו כל זמן שיהיה מורד יתן כך וכך ליום אפ"ה אסור ליתן משל שבת דה"ל שכר שבת וה"ה בכל קנס כיוצא בזה אבל אם פוחדתין לו מהחוב כל יום כך וכך לא מקרי שכר שבת בכיוצ' בזה וכ"מ בגמר' פ"ה דכתובות:

שו"ת נודע ביהודה מהדורא תניינא - אורח חיים סימן כו

ומה שכתבתם משום שכר שבת אין זה ענין לעסק הטלת חמין רק אם בעל המרחץ רשאי לקבל שכר או לא. וגם בזה נראה לפענ"ד שאין למחות בידו מליטול שכרו מתרי טעמי. חדא דטבילת הנשים דבר מצוה הוא ודומה לשכר החזנים בסימן ש"ו סעיף ה' שיש מי שמתיר. ועוד שהרי שכר העצים ודאי מותר דאטו מי שלוקח דבר מחבירו בשבת לא יפרע לו בחול וא"כ רשאי ליטול שכרו בהבלעה עם שכר העצים וכל מקום שהלכה רופפת בידך וכו'. והרי המנהג פשוט שהנשים הטובלות בשבת שנותנות לבעל המקוה שכרו ותו לא מידי כעת.

שו"ע או"ח סי' רע"ו

סע' א' אינו יהודי שהדליק את הנר בשביל ישראל אסור לכל אפילו למי שלא הודלק בשבילו: הגה: ואין חילוק בזה בין קצב לו שכר או לא קצב או שעשאו בקבלנות או בשכירות דהואיל והישראל נהנה ממלאכה עצמה בשבת אסור בכל ענין (הגהות אשרי פרק קמא דשבת ובית יוסף בשם סמ"ג וסה"ת). אבל אם הדליקו לצרכו או לצורך חולה ישראל אפילו אין בו סכנה הגה: או לצורך קטנים שהוא כחולה שאין בו סכנה (מרדכי פרק קמא דשבת) מותר לכל ישראל להשתמש לאורו והוא הדין לעושה מדורה לצרכו או לצורך חולה ויש אוסרים במדורה משום דגזרינן שמא ירבה בשבילו: הגה: מיהו אם עשה אינו יהודי בבית ישראל מדעתו אין הישראל צריך לצאת אף על פי שנהנה מן הנר או מן המדורה (טור):

שו"ע סי' ש"ז

סע' כ' ישראל שאמר לאינו יהודי לעשות לו מלאכה בשבת מותר לו ליהנות בה לערב בכדי שיעשו:

משנה ברורה סימן שיח

(ד) לעולם - ליהנות מאותה מלאכה דקנסוהו רבנן ומ"מ [ז] מותר לו ליהנות מדמיה של המלאכה.

מגן אברהם סימן תקיח

ס"ק י"ד ולפי מ"ש בש"ע יש ללמוד דמי שיש לו לפתות טמונים בבור ופתחן עכו"ם בשבת או בי"ט דאין בהן משום מוקצה ומ"מ אם עשה העכו"ם לצורך ישראל אסור בכ"ש דמלאכה דאורייתא היא כמ"ש סי' שצ"ד ס"ב וערסי' תקט"ו ובימי הפסח צריך ליזהר בזה אם יודע בודאי שפתח הבור היום:

שו"ת מהר"ם שיק אורח חיים סימן קלא

ואם נימא דאסור כהאי גונא, שאל אם יש להתיר דהישראל ימסור אפערט להמאגיסטראהט, דהיינו שישראל החוכר הנ"ל ימסור כתב ובתוכו כתוב כמה החוכר רוצה ליתן עבור הרענדא והוא חתום בחותמו של החוכר, וביום השבת יפתח, ואם אינם מצויים קונים שרוצים ליתן יותר ממה שכתוב במכתב ההוא תשאר הרענדא ביד בעל המכתב האפערט. והדבר הזה יהא נעשה הכל בערב שבת, ואם כן אפשר דמותר, או דילמא כיון דהשתא לא נעשה כלום אלא למחר כשיפתח וימצא כתוב שהוא הנותן יותר יהיה המאגיסטראהט שלוחו להחזיק לו הרענדא, ואם כן נגמר המקח בשבת. ודעת מעלתו נוטה להתיר, דברבנן אמרינן יש ברירה והוברר דמערב שבת היה שלו, עכ"ל בקצרה.

והנה אין הנידון דומה לברירה, דהרי לעולם אפילו נימא דהוברר דגם מאתמול לא היה אדם רוצה ליתן יותר ממנו, מכל מקום אינו שלו אלא משעת הכרזה ופסיקה, והפסיקה בפרהסיא היא שגומרת החכירה, ואם כן כיון דמאתמול לא היה זה, אפילו נימא דהוברר למפרע, מכל מקום הדבר שגורם וגומר המקח והחכירות הוא היה בשבת.

אמנם לפענ"ד פשוט זה להתיר, דהרי קיימא לן בשבת דף י"ח [ע"א] ובשלחן ערוך אורח חיים סימן רנ"ב דכל המלאכות אדם רשאי להתחיל מערב שבת וליתן במקום שהמלאכה נגמרת בשבת מאליה, ופותר אדם מים לגינתו והגינה שותה מהם כל השבת וכיוצא באלו המלאכות. והכא נמי אין המאגיסטראהט שלוחו, אלא שעל ידי מעשיו, מעשה הכתב מערב שבת, נגמר למחר ממילא על ידו. והרי מעשים של כל יום יוכיחו, וכי אין אדם רשאי לכתוב כתב בימות החול בעסק מקח וממכר והכתב יבוא על הבי דואר בשבת ליד המוכר ויהא נגמר על ידו, ולא אישתמט חד מהפוסקים לכתוב חידוש דין זה. וכל שכן דלפי הנראה אין מעשה החכירות נגמר על ידי האפערט הזה אלא שהוא גילוי מילתא בעלמא שדעת השוכר ליתן כך וכך, וגמר החכירות או הקנין הוא על ידי הקונטראקט, אבל באמת גם אם נגמר על ידי זה נראה דשרי.

שו"ת רבי עקיבא איגר מהדורא קמא סימן קנט

ולזה ה' נראה ליישב קושייתו העצומה ולפשוט ספיקת אחי שי', דלא מצי לקדשה שיחולו הקדושין אחר שתמות חברתה, כיון דהקדושין נגמרים ביוה"כ הוי שבות אף דאין שבות במקדש, מ"מ היכא דאפשר בענין אחר עדיף כמ"ש הכ"מ.